

AKSIOLOGIK YONDASHUV ASOSIDA BO‘LAJAK BOSHLANG‘ICH SINF O‘QITUVCHILARIDA KREATIVLIKNI RIVOJLANTIRISH TEXNOLOGIYASI

Abdullayeva Adiba Shokirjon qizi

Namangan davlat pedagogika instituti

“Pedagogika nazariyasi va tarixi” yo‘nalishi magistranti

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada aksiologik yondashuv asosida boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarida kreativlikning rivojlantirishning ahamiyati, aksiologik yondashuv atamasi, kreativlikning mohiyati, kreativlikni rivojlantirish texnologiyalari bayon etilgan. Muallif tomonidan bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarida aksiologik yondashuv asosida kreativlikning rivojlantirish usullari ishlab chiqilib, tahlil qilingan hamda hulosalar taqdim etilgan.

Kalit so‘zlar: aksiologik yondashuv, kreativlik, kreativlikning rivojlantirish texnologiyalari.

KIRISH: Bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarida aksiologik yondashuv asosida kreativlikning rivojlantirish jarayonining umumiy mohiyatini anglash uchun aksiologik yondashuv nima ekanligini bilib olish lozim.

Aksiologik yondashuv - bu ijtimoiy-pedagogik qadriyatlar tizimiga yo‘naltirilgan nazariy g‘oyalar majmui bo‘lib, ularning o‘zagi inson hayoti, erkin ijodiy faoliyat va insoniy muloqotning qadriyatini tushunish va tasdiqlashdan iborat.

Ushbu yondashuvning asosiy maqsadi umuminsoniy madaniyatning ma‘naviy va moddiy qadriyatlarini o‘zlashtirishdir.

Falsafiy lug‘atlarda aksiologiya qadriyatlar haqidagi fan sifatida ta‘riflanadi. Batafsilroq ta‘rif "Pedagogik lug‘at" da G.M. Qadjaspirova (M. 2000): aksiologiya - bu

shaxs, jamoa, jamiyatning moddiy, madaniy, ma'naviy, axloqiy va psixologik qadriyatlari, ularning voqeliklar olami bilan aloqasi, qadriyatlar va me'yoriy tizimdagi o'zgarishlar haqidagi falsafiy ta'limot, tarixiy rivojlanish jarayoni.

Aksariyat olimlarning fikriga ko'ra, qadriyatlar –bu kishilik jamiyati sivilizatsiyasini, madaniyatini butun bir spektorini o'z ichiga oladi va muqaddas dargoh oilada shakllanadi, sayqal topadi avloddan avlodga o'tadi, odamlarning maqsadlari va xatti-harakatlarining me'yorlari, har bir inson ongida mavjud bo'lgan ko'rsatmalar haqidagi umumlashtirilgan asosiy g'oyalar. Pedagogik manbalarda shaxsning ma'naviy-axloqiy madaniyati deganda insonning o'z-o'zini anglashining eng yuqori holati tushuniladi, u manba va ijodiy kuch sifatida mavjudlikning eng yuqori qadriyatlariga qaratilgan odamlarning birgalikdagi hayoti va ularning o'zini o'zi yaratish qadriyatlarini shakllantirish.

Ta'limning ma'naviyatni tarkib toptirishdagi ahamiyati uni qadriyatli bilimlarni uzatish va uning asosida insonda qadriyatli munosabat, qadriyatli xulq-atvorni shakllantirishda ekanligini o'z vaqtida Aflotun ham ta'kidlab o'tgan edi. U davlatning asosini qolgan barchasi unga bog'liq bo'lgan yagona birlik aks ettiradi, deb hisoblagan. Bunday asos - oliyjanoblikdir. Olim yuksak oliyjanoblik sifatida hech narsa yaxshilik va yomonlik haqida unday ma'lumot bera olmaydigan bilimni e'tirof etadi. Bilimda haqiqiy oliyjanoblik o'z ifodasini topganligini esa ta'lim jarayonida o'rganish mumkin.

Qadriyatlar yosh shaxsning ma'naviy-axloqiy tarbiyasining asosiy mazmunini belgilaydi. Rivojlangan ma'naviy-axloqiy qadriyatlar O'zbekistonning madaniy rivojlanish jarayoni. Bu xayriya, adolat, sharaf, vijdon, iroda, shaxsiy qadr-qimmat, ezgulikka ishonch, o'z, oila va Vatan oldidagi ma'naviy burchni bajarish istagini o'yg'otishga qaratilgan.

Milliy qadriyatlar asosida ijodiy qobiliyatni shakllantirish yosh avlodga milliylik singdirilgan zamonaviy ta'lim olish imkonini beradi. Milliylik bor joyda esa o'zlikni anglash, milliy qadriyatlarga hurmat sifatlari sayqallanib boradi. G'oyaviy bo'shliqlar kamayadi.

Endi kreativlik atamasiga to'xtalib o'tsak:

Kreativlik – bu madaniyat vositasi asosida shaxs sifatida shakllanish jarayonida namoyon bo'ladigan shaxsning shaxsiy sifati (fazilati)dir.

Kreativlik – boshqalardan ko'ra ijodkorlik bilan farqlana olishdir.

Kreativlik – o'z so'ziga, o'z uslubiga egalikdir.

Kreativlik – bu insonning shaxsiy xususiyati bo'lib, uning o'z-o'zini takomillashtirib va rivojlantirib borishi bilan bog'liq.

Kreativlik - aql mahsulidir.

O'qituvchi o'z iqtidorini, iste'dodini, ishchanligi, bilimi va saviyasini dars orqali namoyon etadi.

Hozirgi davr o'qituvchisi har qanday topshiriqni bajara oladigan, bir vaqtning o'zida o'quvchini faolligini oshirish, yangi mavzuni o'zlashtirish bilan bir qatorda dunyoqarashini kengaytirishga, ma'naviy tarbiyalashga hizmat qiluvchi metodlar qo'llay olish va samarali natija olish qobiliyatiga ega bo'lishi lozim. Tasavvur qiling, sizning fikringizcha, o'ylab ko'ring kabi so'zlar bilan o'quvchini fikrlashga undaydi.

O'qituvchining kreativligi – o'quvchilarni darsga mahorat bilan jalb qilish qobiliyati, so'zamonligi, o'zini namunali tuta olishi, harakatchanligi, topqirligi, darsga noananaviy yondashuvi, muammolarga yechim topa olishi bilan yaqqol namoyon bo'ladi.

Aksiologik yondashuv asosida pedagoglarda kreativlikni rivojlantirish izlanish va o'z ustida tinimsiz ishlashni talab etadi. Pedagoglarda ijodiy qobiliyat yuqori darajada bo'lsagina o'quvchilarda ham ta'lim-tarbiya sezilarli tarzda ijobiy tomonga o'zgaradi. Aksiologik yondashuv asosida boshlang'ich sinf o'qituvchilarida kreativlikni rivojlantirish, boshlang'ich sinf o'quvchilarida fikrini erkin bayon eta olish, mantiqiy fikrlash, bolada ijodiy qobiliyat shakllanib borishiga, milliy qadriyatlarni sevish va ardoqlash kabi fazilatlar shakllanishiga ko'maklashadi.

Xulosa qilib shuni aytishimiz lozimki, boshlang'ich sinf o'qituvchilarida aksiologik yondashuv asosida kreativlikni shakllantirish milliy tarbiyani zamonaviy ta'lim bilan chambarchas bog'lashga hamda o'qituvchini yangi metodlar yaratishga undaydi. Ijodiy qobiliyat yanada shakllanib boradi. Ta'limda yangiliklar yaratilishiga xizmat qiladi.

Eng asosiysi, jamiyatga milliy qadriyatlar singdirib boriladi. Milliy tarbiya va zamonaviy ta'lim bir-biri bilan chambarchas bog'liq ekanligi tushuniladi.

ADABIYOTLAR

1. Uljayevna O. F. et al. maktabgacha ta'lim tashkilotlaridagi tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarini maktabga tayyorlash tamoyillari//barqarorlik va yetakchi tadqiqotlar onlayn ilmiy jurnali. – 2022. – С. 654-659.

2. Sodiqova Sh.A. “Maktabgacha pedagogika”. “Tafakkur chashmalari” T.: 2013y.

3. O‘zbekiston Respublikasi Xalq ta’limi tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi.

4. Бурцева, И.В. Аксиологический подход к развитию духовности студентов вуза / И.В.Бурцева // Мир науки, культуры, образования. –2016. –No 2 (57). С. 11 –13.3

Axborot manbaalari:

1. www.Ziyonet.uz